

Kraków, 5 grudnia 2024 r.

dr hab. Teresa Olearczyk, profesor uczelni  
Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie  
Wydział Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych  
Kierownik Katedry Pedagogiki Rodziny i Historii Wychowania

**Ocena wniosku Pani dr Emilii Lichtenberg-Kokoszki  
o nadanie stopnia doktora habilitowanego  
w dziedzinie nauki o rodzinie w dyscyplinie nauki o rodzinie**

Rada Doskonałości Naukowej wyznaczyła mi zadanie sporządzenia całościowej oceny działalności naukowej, dorobku publikacyjnego i głównego osiągnięcia naukowego Pani dr Emilii Lichtenberg-Kokoszki w ramach postępowania awansowego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauki o rodzinie w dyscyplinie nauki o rodzinie toczącego się przed Radą Naukową Instytutu Nauk o Rodzinie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Po analizie przedłożonej przez Habilitantkę dokumentacji jednoznacznie stwierdzam, że Pani dr Emilia Lichtenberg-Kokoszka dowiodła swojej samodzielności naukowej i spełniła wymogi dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego określone w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Z pełnym przekonaniem formułuję pozytywną recenzję działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, dorobku publikacyjnego i głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki, które w mojej ocenie stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o rodzinie. Tym samym rekomenduję Radzie Naukowej Instytutu Nauk o Rodzinie Wydziału Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie dalsze procedowanie postępowania awansowego i jego finalizację w postaci nadania wnioskowego stopnia Habilitantce.

Równocześnie pragnę stanowczo podkreślić, że dorobek naukowy Habilitantki został prawidłowo umiejscowiony w dziedzinie nauki o rodzinie i zarazem stanowi bardzo dobre potwierdzenie niezbędności utworzenia tej nowej dziedziny nauki. Habilitantka prowadzi od szeregu lat badania naukowe na pograniczu co najmniej trzech dyscyplin naukowych: pedagogiki, nauk medycznych i nauk o zdrowiu (położnictwa) oraz psychologii, eksplorując problematykę

badawczą skoncentrowaną na rodzinie w procesie prokreacji. Procedowanie wniosku w innej dziedzinie nauki byłoby wysoce problematyczne z uwagi na interdyscyplinarność przedstawionego dorobku. Z tej racji jego przyporządkowanie do dziedziny nauk o rodzinie stanowi optymalne rozwiązanie i potwierdza *per se* argumentację, którą środowisko polskich familio- logów podnosiło na rzecz utworzenia odrębnej dziedziny nauk o rodzinie.

## UZASADNIENIE

Pozytywną konkluzję recenzji w pełni uzasadnia przedstawiony do oceny dorobek naukowy Habilitantki.

### 1) Wykształcenie

Dotychczasowe wykształcenie i zainteresowania naukowo-badawcze dr Emilii Lichtenberg-Kokoszki wpisują się bezpośrednio w nurt interdyscyplinarnych i holistycznych badań nauk o rodzinie. Habilitantka uzyskała wykształcenie pedagogiczne na Uniwersytecie Wrocławskim (1997) i kwalifikacje dyplomowanej położnej w Medycznym Studium Zawodowym nr 2 im. Henryka Jordana we Wrocławiu (1998). Od początku rozwoju naukowego widoczna jest silna koncentracja Kandydatki na rodzicielstwie okresu prenatalnego i okołoporodowego. Tej problematyce została poświęcona praca magisterska pt. *Rola ojcowska mężczyzny w prenatalnym i perinatalnym okresie życia dziecka* oraz rozprawa doktorska pt. *Edukacja zdrowotna rodziców w prenatalnym okresie życia dziecka*. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika Habilitantka uzyskała w 2007 r. na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Opolskiego.

### 2) Działalność i osiągnięcia dydaktyczne

Habilitantka nieprzerwanie od 1999 r. jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym Uniwersytetu Opolskiego. Realizowała zajęcia dydaktyczne w Instytucie Nauk Pedagogicznych, Instytucie Nauk o Rodzinie oraz na Wydziale Nauk o Zdrowiu tegoż uniwersytetu. Po- dejmowała także zajęcia zlecone w licznych ośrodkach dydaktycznych i eksperckich poza macierzystą uczelnią – w Państwowej Medycznej Wyższej Szkole Zawodowej w Opolu, Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu, Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, w Dwuletnim Studium Poradnictwa Rodzinnego w Opolu, Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie, Ośrodku Rozwoju Edukacji w Opolu, Regionalnym Ośrodku Meto- dyczno-Edukacyjnym Metis w Katowicach, Regionalnym Centrum Rozwoju Edukacji w Opolu, Opolskim Centrum Kształcenia i w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Opo-

lu. Potwierdza to bogate doświadczenie dydaktyczne Habilitantki i jej renomę w aspekcie kompetencji dydaktycznych.

Tematyka prowadzonych zajęć dydaktycznych odzwierciedla specjalizację naukową Habilitantki z zakresu pedagogiki zdrowia, przygotowania do rodzicielstwa, psychologii prenatalnej, wychowania seksualnego, ekologii człowieka, pielęgnacji niemowląt i małych dzieci. Kandydatka wypromowała 63 prace dyplomowe i dwie prace magisterskie. Zrecenzowała 142 prace licencjackie i magisterskie. Była członkiem 10 komisji licencjackich i 10 komisji magisterskich. Przygotowała jeden skrypt dydaktyczny. Habilitantka nie pełniła jednak funkcji promotora pomocniczego w postępowaniu doktorskim.

### **3) Staże naukowe i pobyty naukowo-dydaktyczne w ramach programów międzynarodowych**

Habilitantka odbyła w 2023 r. sześciomiesięczny, krajowy staż naukowo-dydaktyczny w Centrum Aksjologii Nowych Technologii i Przemian Społecznych Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zrealizowała sześć pobytów naukowo-dydaktycznych w latach 2014, 2015, 2018, 2019, 2021 w Trnavska Univerzita w Trnavie oraz Jihočeska Univerzitia v Českých Budějovicích w ramach programu CEEPUS, Erasmus i Erasmus+ celem wygłoszenia wykładów w językach słowackim, czeskim i angielskim, przeprowadzenia kwerendy bibliotecznej oraz wspólnego przygotowania prac naukowych z autorami zagranicznymi. Krajowa i zagraniczna mobilność dydaktyczna i naukowa Habilitantki zasługuje na pozytywną ocenę.

### **4) Członkostwo w towarzystwach naukowych**

Habilitantka jest od 2022 r. członkiem zwyczajnym Polskiego Stowarzyszenia Familiologicznego. W 2023 r. została wybrana członkiem zarządu tegoż stowarzyszenia. W poszczególnych latach podejmowała współpracę naukową i organizacyjną ze Stowarzyszeniem na Rzecz Naturalnego Rodzenia i Karmienia, Kolegium Pielęgniarek i Położnych Rodzinnych, Polskim Towarzystwem Położnych oraz International Society of Prenatal and Perinatal Psychology and Medicine.

### **5) Członkostwo w komitetach redakcyjnych czasopism**

Habilitantka jest od 2023 r. sekretarzem naukowym redakcji czasopisma „Teologia i Moralność”, przyporządkowanego do dyscypliny nauki o rodzinie, wydawanego przez Uni-

wersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dotychczas koordynowała wydanie dwóch numerów czasopisma.

#### **6) Wystąpienia na konferencjach krajowych i międzynarodowych, członkostwo w komitetach organizacyjnych konferencji**

Habilitantka przed obroną rozprawy doktorskiej wygłosiła 11 referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych, m.in.: w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytecie Opolskim, Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Po obronie pracy doktorskiej wygłosiła 31 referatów na konferencjach krajowych m.in.: w macierzystym ośrodku akademickim, Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, Uniwersytecie Warszawskim, Akademii Pomorskiej w Słupsku, Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Była autorką pięciu referatów na konferencjach w zagranicznych ośrodkach naukowych – w Czechach i na Słowacji. Realizowała wykłady szkoleniowe dla studentów m.in. Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Szczecińskiego, jak również w ramach grantów ministerialnych. Ponadto brała czynny udział w 10 konferencjach szkoleniowych oraz biernie uczestniczyła w ośmiu konferencjach i szkoleniach naukowych. Zorganizowała lub współorganizowała cztery ogólnopolskie i jedną międzynarodową konferencję naukową. Aktywność konferencyjna Habilitantki zasługuje na wysoką ocenę. Potwierdza Jej dojrzałość do prowadzenia debaty naukowej i dyskursu społecznego, bezpośredniej konfrontacji z krytyką naukową, umiejętność zajmowania i uzasadniania stanowiska w zróżnicowanych środowiskach społecznych i akademickich, krajowych i zagranicznych.

#### **7) Działalność organizacyjna**

Habilitantka pełniła szereg odpowiedzialnych funkcji w strukturze organizacyjnej macierzystej uczelni. Była Wicedyrektorem Instytutu Nauk Pedagogicznych, Członkiem Wydziałowej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia, Koordynatorem ECTS (USOS). Pełniła zadania koordynatora i członka Rady Programowej Zespołów ds. opracowania planów studiów na kierunkach Pedagogika i Coaching senioralny z elementami animacji kultury i terapii zajęciowej. Jest twórcą i opiekunem wyjątkowego w skali kraju, w istocie międzyuczelnianego, Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Pedagogiki, Psychologii i Medycyny Prenatalnej i Perinatalnej, którego aktywność badawczo-naukowa, grantowa i popularyzująca naukę, realizowana pod kierunkiem dr E. Lichtenberg-Kokoszki, budzi szacunek i uznanie.



## 8) Działalność recenzyjna, konsultacyjna i ekspercka

Habilitationka przygotowała recenzje dla dwóch czasopism krajowych: „Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne” (8 tekstów) i „Zeszyty Nauk Rodzinie” (jeden tekst) oraz dla dwóch czasopism zagranicznych: „Kontakt. Journal of Nursing, Social Studies, Public Health and Rehabilitation” (jeden tekst) i “Religions. Special Issue: The Role of Religion in Marriage and Family Life” (jeden tekst). Wykonała cztery ekspertyzy na zamówienie instytucji publicznych. Trzykrotnie była członkiem zespołów eksperckich powołanych przez władze samorządowe, w tym jednego zespołu oceniającego wnioski zgłoszone na konkurs rządowy oraz jednego powołanego przez Centrum Rozwoju Edukacji. Ponadto pełniła funkcję konsultanta merytorycznego jednej książki i trzech rozdziałów w monografiach tłumaczonych z języka obecnego na język polski. Habilitationka niewątpliwie jest uważana za eksperta w ramach swojej specjalizacji naukowej przez gremia zewnętrzne względem macierzystej uczelni, w tym również fundacje, stowarzyszenia, urzędy z terenu województwa opolskiego.

## 9) Granty badawcze

Habilitationka była pomysłodawcą, kierownikiem, koordynatorem lub członkiem 10 krajowych i jednego międzynarodowego zespołu badawczego. W latach 2021-2022 zrealizowała wraz z Interdyscyplinarnym Kołem Naukowym Pedagogiki, Psychologii i Medycyny Prenatalnej i Perinatalnej Uniwersytetu Opolskiego grant naukowo-badawczy i dydaktyczny pt. „Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS) – zagadnienie interdyscyplinarne” sfinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Była pomysłodawcą, kierownikiem i realizatorem grantu.

Przygotowała, opracowała i zrealizowała *Program Indywidualizacji Opieki Okoloprodowej* we współpracy z Zarządem Województwa Opolskiego (Opole, 01.10.2014 r. - 30.07.2015 r.). Program rozszerzono o komponent edukacyjny dotyczący okresu ciąży i opieki poporodowej (nad ciężarną, ojcem poczętego dziecka oraz położnicą; Opole, 30.06.2015 r. - 30.03.2015 r.). Program został wdrożony i zrealizowany na terenie województwa opolskiego w ramach trzech grantów współfinansowanych przez Unię Europejską z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (RPOP.08.01.00-16-0034/16; RPOP.08.01.00-16-0035/16; RPOP.08.01.00-16-0036/16).

Habilitationka opracowała jako pomysłodawca, autor lub współautor dokumentację konkursową siedmiu wniosków grantowych, w tym m.in.:

- (1) 2011. *Akademia Rodzicielstwa – innowacyjny projekt holistycznej opieki nad kształtującą się rodziną*. Dokumentacja przygotowana na konkurs organizowany przez Narodowe Centrum Nauki - Sonata. Partnerami projektu byli: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Akademia Medyczna we Wrocławiu i Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie. Nr 2011/03/D/NZ7/00339;
- (2) 2018. *Narodziny – wydarzenie życiowo doniosłe*. Dokumentacja przygotowana na konkurs organizowany przez Narodowe Centrum Nauki - Miniatura 2, nr 2018/02/X/NZ7/01492;
- (3) 2018. *Jakość życia rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością*. Projekt grantu przygotowany we współpracy ze Slezskou Univerzitou v Opavě, na konkurs dotyczący wymiany bilateralnej, organizowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Nr PPN/BIL/2018/1/00025;
- (4) 2023. *Postawy społeczne studentów wobec wybranych grup zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego (w tym niepełnosprawnych, cierpiących na autyzm, dziecięce porażenie mózgowie oraz Płodowy Zespół Alkoholowy)*. Projekt grantu przygotowany na konkurs organizowany przez Narodowe Centrum Nauki w ramach projektu OPUS LAP, we współpracy z University of South Bohemia in České Budějovice. Nr rejestracyjny: 2023/51/I/HS6/01157.

Wskazana aktywność grantowa potwierdza dojrzałe kompetencje inicjowania i konsekwentnej realizacji projektów badawczych, w tym również projektów wdrożeniowych – samodzielnie i we współpracy oraz umiejętność powoływania i koordynowania zespołów naukowych, pozyskiwania środków na badania naukowe ze zróżnicowanych źródeł finansowania. O uznaniu kwalifikacji naukowych i kompetencji badawczych Habilitantki świadczy członkostwo w krajowych i międzynarodowych zespołach badawczych, do których została zaproszona w roli eksperta/wykonawcy.

#### **10) Popularyzacja nauki**

Habilitantka była dwukrotnie członkiem jury olimpiad naukowych. Współredagowała jedną książkę popularnonaukową. Jest autorem lub współautorem 16 artykułów popularnonaukowych. Przygotowała 13 filmów edukacyjno-dydaktycznych. Wygłosiła 17 wykładów szkoleniowych dla sektora społeczno-gospodarczego, 15 wykładów otwartych dla dorosłych i 18 wykładów dla dzieci i młodzieży. Znaczna ilość wystąpień była odpowiedzią na kierowane do Habilitantki zaproszenia z placówek edukacyjnych, co świadczy o uznaniu jej kompe-

tencji naukowej i dydaktycznej. Do tego obszaru aktywności Kandydatki można zaliczyć również liczne wystąpienia eksperckie w mediach, odpowiadające jej zainteresowaniom badawczym. Za działalność na rzecz popularyzowania w Polsce edukacji prenatalnej Kandydatka otrzymała list gratulacyjny od Profesora Petera Fedora-Freyberg'a, dożywotniego Prezesa *International Society of Prenatal and Perinatal Psychology and Medicine (ISPPM)* i twórcy określenia „dziecko prenatalne”.

### **11) Ocena wielkości dorobku publikacyjnego**

Habilitantka do uzyskania stopnia doktora opublikowała osiem rozdziałów w pracach zbiorowych, pięć artykułów w czasopismach naukowych, trzy artykuły popularno-naukowe. Brała czynny udział w jednym zespole badawczym. Po uzyskaniu stopnia doktora Kandydatka ogłosiła drukiem cztery monografie autorskie, jeden skrypt dydaktyczny, współredagowała dziewięć monografii zbiorowych. Opublikowała 29 rozdziałów w pracach zwartych, 10 artykułów w czasopismach naukowych. Była współautorem sześciu rozdziałów i artykułów w monografiach zbiorowych. Jest to objętościowo znaczący dorobek naukowy, spełniający w aspekcie ilościowym wymagania stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Liczba opublikowanych prac świadczy o solidności Habilitantki, umiejętności sprawnego redagowania manuskryptów, planowania pracy naukowo-badawczej, systematycznego rozwoju własnej bibliografii naukowej. Dojrzałość badawcza Habilitantki znajduje także potwierdzenie w selekcji przedstawianych do oceny, autorskich prac naukowych, pod względem ich reprezentatywności dla całego dorobku.

### **12) Ocena merytoryczna osiągnięcia naukowego**

W projekcie habilitacyjnym Autorka dokonała rzetelnej analizy literatury przedmiotu. Klarownie sformułowała przedmiot badań, cele poznawcze i praktyczne badań, szczegółowe cele badawcze. Starannie określiła główne i szczegółowe problemy badawcze, hipotezę główną i hipotezy szczegółowe. Dokonała poprawnej deskrypcji zastosowanej procedury badawczej, precyzyjnie wskazując metody, techniki i narzędzia badawcze, organizację i przebieg badań. Uzyskane wyniki poddała analizie statystycznej. Wyciągnęła wnioski znajdujące potwierdzenie w otrzymanych wynikach. Cały raport z badań pomieściła w dwóch, komplementarnych względem siebie manuskryptach, w formie przystępnej i szczęśliwie nierozległej objętościowo syntezy.

Habilitantka samodzielnie opracowała Kwestionariusz Ankiety do Oceny Wpływu Przebiegu Porodu na Indywidualne Cechy Człowieka oraz Skalę Oceny Poziomu Zgodności



Zakładanych Cech z Samooceną. Powstaje wątpliwość co do zastosowania niestandardyzowanego narzędzia badawczego. Wszelako Autorka zdecydowała się na badania eksploracyjne, co w wielu przypadkach nieuchronnie wiąże się z koniecznością przygotowania nowego narzędzia. Jego standaryzacja na dalszych etapach rozwoju naukowego Kandydatki będzie wartością naddaną prezentowanego dorobku.

Powstaje także pytanie o użycie jednego narzędzia badawczego, zarazem jednak opracowano bardzo obszerny kwestionariusz i jego ewentualne rozdzielenie na kilka pomniejszych byłoby zgoła sztucznym rozwiązaniem. Oparcie projektu na badaniach realizowanych drogą elektroniczną nie budzi już dzisiaj większych wątpliwości. Stało się to standardową praktyką badaczy zakresu nauk o zdrowiu i psychologii w krajach anglosaskich.

Głównym celem badań raportowanych w pracy pt. „Rodzaje porodu a psychospołeczne funkcjonowanie człowieka” była weryfikacja, czy istnieje – a jeżeli tak, to jaki jest – związek między rodzajem porodu a postnatalnym psychospołecznym funkcjonowaniem człowieka. Stwierdzono obecność nielicznych cech charakteryzujących osoby urodzone w wyniku nieplanowanego cięcia cesarskiego. Ten rodzaj porodu wydaje się mieć większe znaczenie dla osób płci męskiej niż żeńskiej. Podobnie planowane cięcie cesarskie okazało się mieć wpływ na obecność, również nielicznych, cech charakteryzujących osoby w ten sposób urodzone. Badanie wykazało z kolei obecność bardzo licznych cech charakteryzujących osoby urodzone w wyniku porodu zabiegowego z użyciem kleszczy lub próżnościągu. Całościowa analiza zebranego materiału empirycznego wykazała ponadto brak jakichkolwiek cech charakteryzujących osoby urodzone w wyniku porodu fizjologicznego i dopiero wyłonienie podgrupy urodzonej siłami i drogami natury bez jakiegokolwiek ingerencji z zewnątrz pozwoliło stwierdzić obecność nielicznych cech charakteryzujących badanych.

Celem komentowanych badań było również potwierdzenie obecności, a w uzasadnionych przypadkach – poziomu zależności między rodzajem porodu a badanymi cechami. W rezultacie stwierdzono niewielki związek nieplanowanego cięcia cesarskiego, planowanego cięcia cesarskiego i porodu fizjologicznego z posiadaniem przez badanych określonych cech. Habilitantka dążyła także do ustalenia poziomu zgodności, powstałej na podstawie literatury przedmiotu, indywidualnej charakterystyki osób urodzonych w kontekście rodzaju porodu z uzyskanymi wynikami badań własnych oraz opiniami respondentów. Taką zgodność w stosunkowo dużym stopniu potwierdziła w odniesieniu do nieplanowanego cięcia cesarskiego. Charakterystyka osób urodzonych w wyniku planowanego cięcia cesarskiego, stworzona na podstawie literatury przedmiotu, okazała się niemal zupełnie nieprawdziwa. Z kolei charakterystyka osób urodzonych w wyniku porodu fizjologicznego, opisana na podstawie literatury przedmiotu, okazała się jedynie częściowo prawdziwa.



Tym samym hipoteza główna, zakładająca istnienie związku pomiędzy rodzajem porodu a postnatalnym psychospołecznym funkcjonowaniem człowieka, została nie tylko potwierdzona, ale także uzupełniona o wpływ istotnej zmiennej, jaką jest płeć człowieka. Uzyskane wyniki badań pozwoliły na weryfikację założonych hipotez szczegółowych.

W rezultacie badań przedstawionych w pracy pt. „Wybrane elementy okresu okołoporodowego a psychospołeczne funkcjonowanie człowieka” Autora także potwierdziła hipotezę główną, zakładająca istnienie związku pomiędzy wybranymi elementami okresu okołoporodowego a postnatalnym psychospołecznym funkcjonowaniem człowieka, oraz dalsze hipotezy szczegółowe. Przebieg porodu, w zależności od wybranego elementu okresu okołoporodowego, okazał się mieć wpływ na kształtowanie indywidualnych psychospołecznych cech ludzkich, choć dzieje się to w mniejszym stopniu i zakresie, niż sugeruje literatura przedmiotu. Jedynie poród fizjologiczny wydaje się pozwalać na optymalne funkcjonowanie w życiu postnatalnym. Pojawienie się jednej nieprawidłowości nie stanowi istotnego czynnika zaburzającego prawidłowy rozwój postnatalny. Niemniej jednak dwa, trzy i więcej czynników utrudnia funkcjonowanie człowieka w aspekcie relacji interpersonalnych i predyspozycji edukacyjnych. Przebieg i rodzaj porodu ma zdecydowanie większe znaczenie dla rozwoju wybranych cech u mężczyzn.

Przedstawiona w dwóch tomach praca habilitacyjna wnosi nowe ustalenia poznawcze. Falsyfikuje i uzupełnia niektóre ustalenia dotychczas ugruntowane w literaturze przedmiotu. Wykazuje istotne walory dla planowania opieki położniczej i kształcenia położnych. Dostarcza danych o dużym znaczeniu diagnostycznym dla praktyki psychoterapeutycznej. Jest twórczym dziełem, poprawnie zaprojektowanym metodologicznie, otwierającym dalsze obszary badań. Stanowi istotne osiągnięcie naukowe w dziedzinie nauki o rodzinie.

### **13) Ocena merytoryczna pozostałego dorobku publikacyjnego**

Dorobek publikacyjny, towarzyszący głównemu osiągnięciu naukowemu, jest wewnętrznie spójną i koncepcyjnie uporządkowaną całością. Tematycznie zakreśla wyraźnie sprecyzowany obszar badawczy, klarownie precyzujący specjalizację naukową Habilitantki. Mimo jednoznacznego profilu badań, przejrzyste wyznaczające zasięg tematyki publikowanych prac, przedstawiony dorobek nie jest przedmiotowo wąskim monolitem, ale przemyślaną ścieżką badawczą, zmierzającą do opracowania zróżnicowanego spektrum zagadnień szczegółowych, zarazem w szerokiej perspektywie psychologii i pedagogiki prenatalnej. Autorka podjęła się analizy problemów szczegółowych dotyczących rodzicielstwa adopcyjnego, osierocenia w okresie noworodkowym, rodzicielstwa prenatalnego, zaniedbań okresu prenatalnego, psychospołecznych następstw poronień, medykalizacji porodu, humanizacji i indywi-

dualizacji opieki okołoporodowej. To właśnie zróżnicowane aspekty okresu okołoporodowego i opieki okołoporodowej stały się zasadniczym przedmiotem badań Habilitantki.

Przygotowanie medyczno-położnicze pozwala Autorce na biegłe poruszanie się na styku zagadnień biomedycznych, psychologicznych i pedagogicznych. Toteż mocną stroną komentowanych prac jest komplementarne zintegrowanie perspektywy biomedycznej i psychopedagogicznej. Autorka jest wyraźnie świadoma dominanty pedagogicznej przedstawionego dorobku, dla którego komponenty biomedyczny i psychologiczny stanowią w istotnej mierze nauki pomocnicze. Tłumaczy to wyraźną ostrożność w posługiwaniu się narzędziami badawczymi właściwymi dla psychologii i większą otwartość na metodologię badań pedagogicznych, której Autorka pozostaje wierna. Świadczy to o uczciwości badawczej Habilitantki i samoświadomości granic posiadanych kompetencji.

W znacznym stopniu na dorobek publikacyjny, uzupełniający główne osiągnięcie naukowe, składają się prace o charakterze teoretycznopoznawczym. Odczuwa się pewien niedosyt mniejszych studiów empiryczno-badawczych, pozwalających na systematyczne ćwiczenie sprawności niezbędnych w realizacji większych projektów empirycznych, wymagających zaawansowanej metodologii. Mimo to Habilitantka pomyślnie przeprowadziła duże empiryczne projekty badawcze dotyczące opieki okołoporodowej. Ogłaszane prace w formie artykułów i rozdziałów w tomach zbiorowych są osadzone na solidnie dobranej, reprezentatywnej podstawie źródłowej. Autorka dba o zachowanie rygorów metodologicznych: precyzację przedmiotu i celu badań, konsekwentne uporządkowanie struktury narracji, poprawne wnioskowanie odpowiadające zastosowanym metodom badawczym.

Co szczególnie warte podkreślenia, Autorka z powodzeniem podejmuje się realizacji metody monograficznej. Praca pt. „Humanistyczny wymiar opieki okołoporodowej” sama w sobie mogłaby stanowić główne osiągnięcie naukowe. Tymczasem po publikacji tej pracy Autorka dalej kontynuowała swoje badania. W istocie wymienioną pracę należałoby wraz z dwiema monografiami wskazanymi jako główne osiągnięcie naukowe traktować łącznie, jako tematycznie uporządkowany cykl publikacji, tworzący jeden spójny projekt badawczy, upoważniający do nadania stopnia doktora habilitowanego. Recenzent w ten właśnie sposób ujmuje dorobek Habilitantki, jednoznacznie opowiadając się za nadaniem wnioskowanego stopnia.

## PODSUMOWANIE

Środowisko familiologów otrzymuje w osobie Kandydatki samodzielnie pracownika naukowego o rzadkiej w polskich warunkach specjalizacji badawczej, zarazem absolutnie funda-

mentalnej dla dalszego rozwoju nauk o rodzinie oraz istotnym znaczeniu społecznym. Autorka prowadzi nowatorskie projekty badawcze, także o charakterze wdrożeniowym. Źródłem tematyki projektów są skonkretyzowane problemy personelu medycznego oddziałów położniczych i potrzeby rodzin w procesie prokreacji. We wszystkich wskazanych obszarach oceny Habilitantka wykazała się wymaganą dojrzałością naukowo-badawczą, dydaktyczną i organizacyjną, jakiej oczekuje się od samodzielnego pracownika naukowego. Tym samym jednoznacznie stwierdzam, że Pani dr Emilia Lichtenberg-Kokosza spełnia wymagania do stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk o rodzinie określone w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wnoszę do Rady Naukowej Instytut Nauk o Rodzinie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie o dalsze procedowanie postępowania awansowego.



dr hab. Teresa Olearczyk, prof. UAFM  
Kierownik Katedry Pedagogiki Rodziny i Historii Wychowania  
Wydział Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych  
Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego  
w Krakowie  
Wydział Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych  
ul. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego 1  
30-705 Kraków